

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM 10-15-08

Druk nr 244
Warszawa, 8 lutego 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

**- o zmianie ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych oraz niektórych innych
ustaw.**

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Społecznej.

(-) Donald Tusk

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw¹⁾

Art. 1. W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.²⁾) w art. 29 w ust. 1 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) mężczyzna – po osiągnięciu wieku 60 lat, jeżeli ma co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy albo jeżeli ma co najmniej 25-letni okres składkowy i nieskładkowy oraz został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy.”.

Art. 2. W ustawie z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 1998 r. Nr 7, poz. 25, z późn. zm.³⁾) w art. 41b ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Nadpłacone lub nienależnie opłacone składki nie podlegają zwrotowi, jeżeli od dnia ich opłacenia upłynęło 10 lat.”.

Art. 3. W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2007 r. Nr 11, poz. 74, z późn. zm.⁴⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 24:

a) po ust. 6e dodaje się ust. 6f w brzmieniu:

„6f. W przypadku braku płatnika składek lub jego następcy prawnego Zakład zawiadamia ubezpieczonego o kwocie nienależnie opłaconych składek w części sfinansowanej przez ubezpieczonego i na jego wniosek zwraca nienależnie opłacone składki. Przepisy ust. 6c-6e stosuje się odpowiednio.”,

b) ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Zwrotu od Zakładu nienależnie opłaconych składek nie można dochodzić, jeżeli od daty ich opłacenia upłynęło 10 lat.”;

2) w art. 50:

a) ust. 1c otrzymuje brzmienie:

„1c. Ubezpieczonemu, o którym mowa w ust. 1b, podaje się wysokość hipotetycznej emerytury, jaką uzyskałby w wieku emerytalnym, wynoszącym 60 lat dla kobiety i 65 lat dla mężczyzny lub w wieku, o którym mowa w ust. 1d i 1e, gdyby za każdy pełny miesiąc przypadający do osiągnięcia tego wieku na jego koncie była ewidencjonowana hipotetyczna kwota składki obliczona przez podzielenie ogólnej kwoty składek na ubezpieczenie emerytalne, o których mowa w ust. 1, przez wyrażony w miesiącach okres podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu.”,

b) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Wysokość hipotetycznej emerytury oblicza się przez podzielenie sumy składek, o których mowa w ust. 1, i kapitału początkowego, o którym mowa w ust. 1a pkt 1, zwiększonej o kwotę hipotetycznych składek, o których mowa w ust. 1c, przez średnie dalsze trwanie życia dla osoby w wieku 60 lat w przypadku kobiety i 65 lat w przypadku mężczyzny lub w wieku, o którym mowa w ust. 1d i 1e, a hipotetyczną emeryturę, jaką ubezpie-

czony uzyskalby w wieku przekraczajacym wiek 60 lat lub 65 lat – przez srednie dalsze trwanie zycia dla tego wieku.”.

Art. 4. Przepis art. 41b ust. 11 ustawy, o ktorej mowa w art. 2, w brzmieniu nadanym niniejsza ustawa, stosuje sie takze do skladek nienależnie opłaconych w okresie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jezeli dochodzenie ich zwrotu nie uleglo jeszcze przedawnieniu na podstawie dotychczasowych przepisow.

Art. 5. 1. Przepis art. 24 ust. 7 ustawy, o ktorej mowa w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejsza ustawa, stosuje sie takze do skladek nienależnie opłaconych w okresie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, jezeli dochodzenie ich zwrotu nie uleglo jeszcze przedawnieniu na podstawie dotychczasowych przepisow.

2. W przypadku określonym w art. 24 ust. 6f ustawy, o ktorej mowa w art. 3, w brzmieniu nadanym niniejsza ustawa, Zakład zwraca składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nienależnie opłacone w okresie przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, takze wówczas gdy na podstawie dotychczasowych przepisow prawo dochodzenia ich zwrotu uleglo juz przedawnieniu, jezeli wniosek o ich zwrot ubezpieczony zlozy nie pozniej niz w okresie 12 miesiacy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 6. Ustawa wchodzi w życie po uplywie 14 dni od dnia ogłoszenia.

-
- 1) Niniejsza ustawa zmienia sie ustawy: ustawa z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolnikow oraz ustawa z dnia 13 pazdziernika 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.
- 2) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostaly ogłoszone w Dz. U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355, z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 208, poz. 1534 oraz z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 82, poz. 558, Nr 191, poz. 1368 i 1369 i Nr 200, poz. 1445.

- 3) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 1998 r. Nr 106, poz. 668 i Nr 117, poz. 756, z 1999 r. Nr 60, poz. 636, z 2000 r. Nr 45, poz. 531, z 2001 r. Nr 73, poz. 764, z 2002 r. Nr 113, poz. 984, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 228, poz. 2255 i Nr 229, poz. 2273, z 2004 r. Nr 91, poz. 873, Nr 146, poz. 1546 i Nr 236, poz. 2355, z 2005 r. Nr 94, poz. 788, Nr 132, poz. 1110, Nr 150, poz. 1248 i Nr 163, poz. 1362, z 2006 r. Nr 75, poz. 519, Nr 170, poz. 1217 i Nr 195, poz. 1437 oraz z 2007 r. Nr 64, poz. 427 i Nr 115, poz. 791.
- 4) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2007 r. Nr 17, poz. 95, Nr 21, poz. 125, Nr 112, poz. 769, Nr 115, poz. 791, 792 i 793 i Nr 176, poz. 1243.

UZASADNIENIE

Projekt nowelizacji ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw zawiera propozycje regulacji, które mają na celu:

- realizację orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2007 r., sygn. akt P 10/07 (Dz. U. Nr 200, poz. 1445),
- wydłużenie okresu, w jakim płatnik składek może dochodzić od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zwrotu nienależnie opłaconych składek,
- sprecyzowanie sposobu ustalania hipotetycznej wysokości przyszłej emerytury, którą ZUS jest zobowiązany obliczać i wysyłać do ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r.

Tytuł projektu ustawy, jak również kolejność jej przepisów wynikają z faktu, iż zasadniczym przedmiotem projektu, jest kwestia nowelizacji art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wynikająca z konieczności realizacji orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 października 2007 r., sygn. akt P 10/07 (Dz. U. Nr 200, poz. 1445).

- I. W art. 1 projektu ustawy przedstawiono propozycję nowelizacji art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.), która stanowi realizację wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23.10.2007 r., sygn. akt P 10/07 (Dz. U. Nr 200, poz. 1445).

Trybunał Konstytucyjny orzekł, że przepis art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, z późn. zm.) w zakresie, w jakim nie przyznaje prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym mężczyźnie, który – odpowiednio jak kobieta, która nabywa to prawo po osiągnięciu wieku 55 lat i co najmniej 30-letniego okresu składkowego i nieskładkowego – osiągnął wiek 60 lat i co najmniej 35-letni okres składkowy

i nieskładkowy, jest niezgodny z art. 32 i art. 33 Konstytucji RP. Trybunał orzekł też, że przepis art. 29 ust. 1 w zakresie wskazanym w wyroku traci moc obowiązującą z upływem 12 miesięcy od dnia ogłoszenia wyroku w Dzienniku Ustaw RP.

W uzasadnieniu wyroku wyjaśniono, że orzeczenie ma charakter zakresowy, co oznacza, że Trybunał „nie orzekł o niekonstytucyjności tego, co w art. 29 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS zostało przez ustawodawcę uregulowane”, lecz „stwierdził niezgodność z Konstytucją treści normatywnej, której w przepisie brakuje”. Podkreślono także, że „orzeczeniu stwierdzającemu niekonstytucyjność przepisu w zakresie, w jakim pomija on określoną treść normatywną, można przypisać tylko i wyłącznie skutek ustalający niekonstytucyjność pominięcia i zobowiązujący prawodawcę do stosowanej zmiany tego przepisu, niezbędnej dla realizacji norm konstytucyjnych. Zdaniem Trybunału, przyjęcie poglądu, że wyrok TK wywołuje skutek „rozporządzający” (uzupełnia przepis o elementy brakujące) wyraźnie wykracza poza konstytucyjne kompetencje TK”.

Treść uzasadnienia ww. wyroku TK, jak również przepisy art. 71 ust. 2 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, z późn. zm.) wskazują, że w obecnym stanie prawnym nie ma podstaw do tego, aby organy rentowe pozytywnie rozpatrywały wnioski o emeryturę zgłoszone przez mężczyzn spełniających warunki wskazane w części I ww. wyroku. Przepisy art. 29 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS należy obecnie stosować zgodnie z ich brzmieniem nadanym ustawą zmieniającą z dnia 20 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 121, poz. 1264).

Natomiast „skutkiem stwierdzenia niekonstytucyjności art. 29 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w zakresie, w jakim nie przyznaje prawa do nabycia emerytury w obniżonym wieku emerytalnym przez mężczyznę, który osiągnął wiek 60 lat i – jak kobieta, która osiągnęła wiek 55 lat – ma długoletni staż ubezpieczeniowy jest zobowiązanie ustawodawcy do dokonania zmiany w art. 29 ust. 1.”

Trybunał stwierdził, że „nie przesądza również kształtu nowej regulacji, respektując swobodę ustawodawcy w tym zakresie, z zastrzeżeniem uwzględnienia zasad konstytucyjnych i wniosków zawartych w niniejszym

wyroku”. Jego orzeczenie stanowi w tym zakresie „swoistą wskazówkę interpretacyjną”. Trybunał wyraził też opinię, że 12-miesięczny termin odroczenia utraty mocy obowiązującej zakwestionowanego przepisu w zakresie, w jakim został uznany za niezgodny z Konstytucją, „powinien być wystarczający dla wprowadzenia w życie regulacji zgodnej z Konstytucją – przed jego upływem”.

Przedstawiając motywy swego wyroku Trybunał wyjaśnił, że jego celem było „zainicjowanie działań zmierzających do przywrócenia stanu zgodności z Konstytucją”. Biorąc to pod uwagę, jak również społeczne oczekiwanie szybkiego rozwiązania tego problemu, w projekcie ustawy przedstawiono propozycję zmiany przepisu art. 29 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS polegającą na uzupełnieniu tego przepisu o regulację zgodną z sentencją wyroku Trybunału.

- II. W art. 3 pkt 1 lit. a projektu ustawy przedstawiono zmianę art. 24 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Zmiana ta (polegająca na dodaniu po ust. 6e nowego ust. 6f) ma na celu umożliwienie Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych zwrotu nienależnie opłaconych składek bezpośrednio ubezpieczonemu, w przypadku braku płatnika składek. Obecnie obowiązujący przepis, dotyczący zwrotu nienależnie opłaconych składek, nie przewiduje możliwości dokonania przez ZUS tego zwrotu bezpośrednio ubezpieczonemu, przez co uniemożliwia odzyskanie finansowej przez niego części składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w przypadku braku płatnika składek lub następcy prawnego, z którym ZUS mógłby rozliczyć się z powstałej nadpłaty. Stanowi to ograniczenie w zakresie zwrotów nadpłat dokonywanych przez ZUS.

Przedstawiona w art. 3 pkt 1 lit. b projektu ustawy nowelizacja art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych spowoduje, że płatnik składek będzie mógł dochodzić zwrotu od ZUS nienależnie opłaconych składek, jeżeli od daty ich opłacenia nie upłynęło jeszcze 10 lat.

Obecnie okres ten dla płatników wynosi 5 lat, co jest przedmiotem krytyki i licznych wystąpień w sprawie zmiany tego przepisu zarówno płatników składek, jak i Rzecznika Praw Obywatelskich. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie może bowiem dochodzić nieopłaconych składek, dopiero po upływie 10 lat.

Wydłużenie okresu zwrotu nadpłaconych składek dotyczy także tych osób, które nadpłaciły składki przed dniem wejścia w życie ustawy i nie upłynął jeszcze dla nich 5-letni okres, w jakim mogły one dochodzić ich zwrotu na podstawie dotychczas obowiązujących przepisów (art. 5 ust. 1 projektu).

Jak wyżej wspomniano, proponuje się wprowadzenie przepisu umożliwiającego zwrot nienależnie opłaconych składek bezpośrednio ubezpieczonemu, jeżeli nie ma już płatnika składek, który je opłacił.

Z tego też względu jest zasadne umożliwienie tym ubezpieczonym prawa żądania zwrotu nienależnie opłaconych składek również za te okresy, za które na podstawie dotychczasowych przepisów prawo dochodzenia ich zwrotu uległo już przedawnieniu (art. 5 ust. 2 projektu).

Zarówno zatem płatnicy składek, jak i Rzecznik Praw Obywatelskich, podnosili kwestię nierównego traktowania podmiotów w zakresie wzajemnych rozliczeń z tytułu nadpłaconych lub nieopłaconych składek. Zaproponowana zmiana art. 24 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych usuwa tę nierówność.

Analogiczne rozwiązanie, wynikające z konieczności ujednoczenia regulacji w zakresie dochodzenia nienależnie opłaconych składek, zarówno w systemie ubezpieczenia społecznego powszechnego, jak i ubezpieczenia społecznego rolników, zostało wprowadzone dla osób ubezpieczonych w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (art. 4 projektu).

W art. 2 projektu, w celu zapewnienia spójności, zaproponowano analogiczne rozwiązanie w zakresie okresu dochodzenia nienależnie opłaconych składek w systemie ubezpieczenia społecznego rolników poprzez zmianę art. 41b ust. 11 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

III. Przedstawiona w art. 3 pkt 2 projektu ustawy propozycja zmiany art. 50 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych ma na celu określenie sposobu obliczania hipotetycznej emerytury. Przesyłając informację o stanie konta ubezpieczonego, tj. m.in. o wysokości zewidencjonowanych składek, Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest zobowiązany również przesyłać informację o hipotetycznej wysokości emerytury, jeżeli ubezpieczony ukończył 35 lat. Dotychczasowe przepisy są niejasne i sugerują, że hipotetyczną emeryturę szacuje się, biorąc pod uwagę jedynie dotychczasowy stan konta ubezpieczonego, bez uwzględnienia faktu, że najprawdopodobniej będzie kontynuował zatrudnienie, a w związku z tym w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego stan jego konta będzie znacznie wyższy.

Na zmiany w tym zakresie zdecydowano się dlatego, że informacja dotycząca wysokości hipotetycznej emerytury w obecnym jej układzie miałaby wątpliwy charakter poznawczy, ponieważ nie odzwierciedlałaby faktycznej wysokości świadczenia uzyskanego w wieku emerytalnym. Podawana zgodnie z nową propozycją informacja o hipotetycznej emeryturze pozwoli ubezpieczonym na oszacowanie wysokości przyszłego świadczenia, przy założeniu, że ich zarobki stanowiące podstawę wymiaru składek do osiągnięcia wieku emerytalnego pozostałyby na dotychczasowym poziomie. Informacja ta będzie zatem miała charakter ostrzegawczy i może stanowić zachętę do podejmowania dodatkowych form zabezpieczenia emerytalnego.

OCENA SKUTKÓW REGULACJI (OSR)

1. Podmioty

Proponowana w projekcie zmiana art. 29 ust 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach z FUS dotyczy mężczyzn, którzy ukończyli wiek 60 lat i posiadają co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy, dając im przez to prawo (odpowiednie do posiadanego przez kobiety) do przejścia na wcześniejsza emeryturę.

Zmiany w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych dotyczą:

- ubezpieczonych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – przez umożliwienie dochodzenia nienależnie opłaconych składek również ubezpieczonym (w wypadku braku płatnika składek lub jego następcy prawnego),
- wszystkich płatników składek i ZUS – przez wydłużenie terminu dochodzenia zwrotu od ZUS nienależnie opłaconych składek,
- osób, które są objęte zreformowanym systemem emerytalnym (tj. urodzonych po 1948 r.) i ZUS – przez zmianę zasad informowania o szacowanej wysokości emerytury,
- osób ubezpieczonych w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego i KRUS – przez analogiczne, jak w przypadku płatników składek i ZUS, wydłużenie terminu dochodzenia zwrotu nienależnie opłaconych składek.

2. Wpływ na finanse publiczne

Szacunkowe skutki finansowe realizacji ww. wyroku Trybunału Konstytucyjnego polegającej na wprowadzeniu możliwości przechodzenia na emeryturę mężczyzn urodzonych przed 1 stycznia 1949 r. po osiągnięciu wieku 60 lat, jeśli mają oni co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy, zostały wyliczone przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. ZUS zastrzegł, że z uwagi na brak danych o liczbie osób ubezpieczonych w podziale na staż pracy, szacunków dokonano wykorzystując strukturę wg stażu pracy mężczyzn, którzy w 2006 r. przeszli na emeryturę w wieku 65 lat.

Należy podkreślić, że jednym z ważniejszych założeń ZUS jest przyjęcie, że z proponowanej możliwości skorzystają wszyscy mężczyźni, którzy spełnią warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury (tzn. ukończą 60 lat i będą mieli co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy) i co więcej, że przejdą oni na emeryturę najwcześniej, gdy tylko spełnią do niej warunki. Zachowania ludzi na zmieniającym się w Polsce rynku pracy mogą okazać się zupełnie inne, ale nie jest możliwe ich przewidzenie. Faktyczne koszty mogą być więc znacznie niższe od przedstawionych poniżej.

Założenia

1. Szacunków dokonano przy następujących założeniach makroekonomicznych otrzymanych z Ministerstwa Finansów:

	2007	2008	2009	2010
Wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem	102,2%	102,3%	102,5%	102,5%
Wskaźnik realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia	106,0%	103,5%	104,1%	104,3%
Stopa bezrobocia	11,3%	9,9%	8,6%	7,5%

2. Szacunków dokonano przy uwzględnieniu zmian przepisów wprowadzonych ustawami uchwalonymi w 2007 r.:

- ustawą z dnia 15 czerwca 2007 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 115, poz. 792),
- ustawą z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 191, poz. 1368),
- ustawą z dnia 7 września 2007 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 191, poz. 1369).

3. Założono, że możliwość przejścia na emeryturę przez mężczyzn w wieku 60 lat, jeśli mają oni co najmniej 35-letni okres składkowy i nieskładkowy, zacznie obowiązywać od początku 2008 r.
4. Założono jednostajny rozkład przechodzenia na emeryturę w ciągu roku pod warunkiem, że przejście na emeryturę nastąpi w danym roku. Założenie takie przyjęto również w 2008 r.
5. Założono, że potencjalnymi osobami, które mogłyby skorzystać z prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu osiągnięcia wieku 60 lat i stażu co najmniej 35 lat będą wyłącznie wszyscy ci mężczyźni, którzy – w warunkach bez możliwości przejścia na emeryturę zgodnie z proponowanymi zmianami – przeszliby na emeryturę w wieku 65 lat. Jeśli ktoś obecnie przechodzi na emeryturę w wieku niższym niż 65 lat lub wyższym niż 65 lat, to przyjmuje się, że w jego zachowaniu nic się nie zmieni, tzn. będzie on przechodził na emeryturę w tym samym wieku, niezależnie od istnienia (bądź nie) przepisu o możliwości przechodzenia na emeryturę wcześniejszą w wieku 60 lat, jeśli staż wynosi co najmniej 35 lat. Przyjmuje się, że mężczyźni, którzy zgodnie z obecnymi przepisami przechodzą na emeryturę w wieku 65 lat, nie mogli – w warunkach obecnych przepisów – przejść wcześniej na emeryturę.
6. W danym roku grupę potencjalnych osób, które mogłyby skorzystać z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę zgodnie z proponowanymi zmianami (czyli grupę mężczyzn z pkt 5) oszacowano „odmładzając” kohorty mężczyzn, które w warunkach obecnych przepisów przeszłyby na emeryturę w wieku 65 lat w latach 2009-2013.
7. Liczbę mężczyzn, którzy w warunkach obecnych przepisów przeszliby na emeryturę w wieku 65 lat w latach 2009-2013 oszacowano przy wykorzystaniu aktuarialnego modelu prognostycznego FUS06.
8. Założono, że w warunkach proponowanych zmian osoby z grupy, o której mowa w pkt 5, będą przechodzić na emeryturę najwcześniej, gdy tylko będą mogły (a więc, gdy tylko spełnią warunki do wcześniejszej emerytury).

9. Założono, że mężczyźni z rozważanej grupy (o której mowa w pkt 5), w warunkach obecnych przepisów pracowaliby bez przerw od 2008 r. do wieku 65 lat.
10. Założono, że struktura wg stażu pracy dla mężczyzn, którzy w warunkach obecnych przepisów przechodziliby na emeryturę w wieku 65 lat w latach 2009-2013, będzie taka sama jak dla mężczyzn, którzy przeszli na emeryturę w wieku 65 lat w 2006 r.
11. Przyjęto, że maksymalnym stażem pracy dla 65-latków jest 50 lat.
12. W szacunkach wykorzystano dane o liczbie emerytur przyznanych w 2006 r. mężczyznom w wieku 65 lat w podziale na staż pracy oraz o wysokości emerytury przyznanej w 2006 r. mężczyznom w wieku 65 lat.
13. W szacunkach wykorzystano prawdopodobieństwa zgonu z Prognozy demograficznej na lata 2003-2030 sporządzonej przez Główny Urząd Statystyczny.
14. Wskaźniki waloryzacji świadczeń przyjęto na najniższym poziomie, tzn. na poziomie wskaźników cen towarów i usług konsumpcyjnych zwiększonych o 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.
15. Przy obliczaniu wskaźników waloryzacji świadczeń przyjęto, że sformułowanie „zwiększenie o co najmniej 20% realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia” oznacza działanie dodania składnika wynoszącego co najmniej 20% stopy realnego wzrostu przeciętnego wynagrodzenia.
16. W szacunkach dotyczących zmniejszenia wpływów składkowych na ubezpieczenia społeczne wykorzystano roczne podstawy wymiaru składek w poszczególnych latach w podziale na wiek oszacowane w aktuarialnym modelu prognostycznym FUS06.
17. Ściągalność składek na ubezpieczenia społeczne przyjęto na poziomie 98,3% (poziom zakładany w planie finansowym FUS na 2008 r.).

Przy powyższych założeniach oszacowano, że wzrost wydatków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych w porównaniu do obecnych przepisów wyniesie:

Szacunkowy wzrost wydatków FUS w porównaniu do obecnych przepisów	2008	2009	2010
	w mld zł		
	1,1	1,9	1,7

Gdyby jednak przyjąć, że wszystkie osoby, które mogłyby (przy powyższych założeniach) skorzystać z proponowanych zmian w 2008 r., przeszłyby na emeryturę wcześniejszą w styczniu 2008 r. (a nie jednostajnie w ciągu 2008 r., jak założono w pkt 4), to szacunkowy wzrost wydatków FUS w 2008 r. w porównaniu do obecnych przepisów wyniósłby około 2,0 mld zł.

Należy spodziewać się, że w późniejszych latach wydatki na emerytury wg proponowanych zmian będą mniejsze niż w warunkach obecnych przepisów. Wynika to z tego, że:

- proponowana zmiana dotyczy zamkniętej grupy osób,
- dla osób korzystających z proponowanej zmiany wysokość emerytur będzie niższa niż w warunkach obecnych przepisów (z uwagi na mniejszy staż oraz większy wzrost kwoty bazowej niż wzrost wynikający z waloryzacji świadczeń).

Proponowana zmiana może spowodować również zmniejszenie wpływów składkowych na ubezpieczenia społeczne. Byłoby to efektem tego, że osoby, które korzystają z prawa do wcześniejszej emerytury wg proponowanych zmian przestaną być (przynajmniej część tych osób) osobami ubezpieczonymi, a co za tym idzie przestaną opłacać składki.

Gdyby założyć, że:

- w warunkach obecnych przepisów wszyscy mężczyźni, którzy w warunkach proponowanych zmian skorzystaliby z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę (z tytułu osiągnięcia wieku 60 lat i co najmniej 35-letniego okresu składkowego i nieskładkowego), podlegaliby ubezpieczeniom społecznym przez cały okres, przez który w warunkach proponowanych zmian wcześniejsze emerytury,
- w warunkach proponowanych zmian wszyscy mężczyźni, którzy skorzystaliby z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę (z tytułu

- osiągnięcia wieku 60 lat i co najmniej 35-letniego okresu składkowego i nieskładkowego), nie podlegaliby ubezpieczeniom społecznym przez cały okres pobierania wcześniejszej emerytury,
- w warunkach proponowanych zmian w miejsce mężczyzn, którzy skorzystaliby z możliwości wcześniejszego przejścia na emeryturę (z tytułu osiągnięcia wieku 60 lat i co najmniej 35-letniego okresu składkowego i nieskładkowego) nie zostaną zatrudnieni nowi pracownicy,
- to szacunkowe zmniejszenie wpływów składkowych na ubezpieczenia społeczne z tytułu wprowadzenia proponowanej zmiany wyniosłoby:

Szacunkowe zmniejszenie wpływów składkowych na ubezpieczenia społeczne w porównaniu do obecnych przepisów	2008	2009	2010
	w mld zł		
	0,4	0,7	0,6

Gdyby jednak przyjąć, że wszystkie osoby, które mogłyby (przy powyższych założeniach) skorzystać z proponowanych zmian w 2008 r., przeszłyby na wcześniejszą emeryturę w styczniu 2008 r. (a nie jednostajnie w ciągu 2008 r. jak założono w pkt 4), to szacunkowe zmniejszenie wpływów składkowych na ubezpieczenia społeczne w 2008 r. w porównaniu do obecnych przepisów wyniosłoby około 0,7 mld zł.

Pozostałe zmiany ustawy o emeryturach i rentach z FUS, jak również przedstawione w art. 3 projektu zmiany ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nie spowodują wzrostu wydatków z FUS i z budżetu państwa.

3. Projektowane rozwiązania nie będą miały wpływu na:

- budżety jednostek samorządu terytorialnego,
- konkurencyjność gospodarki i przedsiębiorczość, w tym na funkcjonowanie przedsiębiorstw,
- sytuację i rozwój regionalny.

Wpływ na rynek pracy jest trudny do określenia. Z jednej strony przyjęcie projektowanego rozwiązania spowoduje uwolnienie miejsc pracy, z drugiej strony jedynie część stanowisk pracy zostanie obsadzona nowymi pracownikami. Może to wynikać z trudności z ich obsadzeniem przez odpowiednio

wykwalfikowane kadry. Należy się jednak liczyć z tym, że jedynie część uprawnionych skorzysta z przysługujących uprawnień. W związku z tym nie przewiduje się istotnych zagrożeń dla rynku pracy.

W ocenie skutków regulacji przyjęto, że szacunkowa maksymalna liczba mężczyzn, którzy mogliby skorzystać z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę po ukończeniu wieku 60 lat, jeżeli posiadają co najmniej 35 letni okres składkowy i nieskładkowy, wyniesie około 85 tys.

Projektowana ustawa nie jest objęta zakresem prawa Unii Europejskiej oraz nie jest sprzeczna z prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy nie wymaga notyfikacji do Komisji Europejskiej.

Projekt ustawy nie zawiera norm technicznych, w rozumieniu przepisów rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. Nr 239, poz. 2039, z późn. zm.).

4. Konsultacje społeczne

Projekt ustawy został przekazany w dniu 13 grudnia 2007 r. do konsultacji międzyresortowych oraz niżej wymienionym partnerom społecznym.

Organizacje pracodawców:

1. Business Centre Club – Związek Pracodawców,
2. Polska Konfederacja Pracodawców Prywatnych Lewiatan,
3. Konfederacja Pracodawców Polskich,
4. Związek Rzemiosła Polskiego,
5. Krajowa Izba Gospodarcza.

Organizacje związkowe:

1. Komisja Krajowa NSZZ „Solidarność”,
2. Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych,
3. Forum Związków Zawodowych,
4. Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów,
5. Krajowa Partia Emerytów i Rencistów.

Stosownie do art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingskiej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. Nr 169, poz. 1414) projekt ustawy został zamieszczony na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Podmioty prowadzące działalność w trybie przepisów o działalności lobbingskiej nie zgłosiły zainteresowania pracami nad projektem.

W toku konsultacji społecznych, w dniu 4 stycznia 2008 r., uwagi do projektu zgłosiło Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych.

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych poparło bezwarunkowo projekt ustawy w zakresie realizacji wyroku Trybunału Konstytucyjnego. W opinii OPZZ wskazane jest jak najszybsze rozpatrzenie ustawy przez Sejm RP. Wejście w życie ustawy, w terminie 14 dniowym od dnia ogłoszenia, według OPZZ jest logiczną konsekwencją założenia tego, aby ustawa weszła w życie w jak najszybszym terminie. OPZZ pozytywnie zaopiniowało również przepis dotyczący dochodzenia przez ubezpieczonego zwrotu nadpłaconych składek, a także jego wydłużenie do 10 lat.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi zaproponowało wprowadzenie zmiany w art. 41b ust. 11 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, dotyczącej ujednoczenia regulacji w zakresie okresu dochodzenia nienależnie opłaconych składek w powszechnym systemie ubezpieczeń społecznych, jak również ubezpieczenia społecznego rolników. Podobną uwagę zgłosił Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Uwagi te zostały uwzględnione.

Związek Rzemiosła Polskiego pozytywnie zaopiniował przepis art. 29 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, realizujący orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego. Do pozostałych regulacji nie zgłosił uwag.

Projekt został również skonsultowany z Radą Nadzorczą ZUS, która poparła jego rozwiązania w zakresie propozycji dotyczących wykonania wyroku Trybunału Konstytucyjnego oraz ujednoczenia okresu dochodzenia nienależnie opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne. Rada Nadzorczą ZUS zgłosiła jednak wątpliwości dotyczące propozycji zmian w zakresie poda-

wania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury. Podniesiono mianowicie, że przyjęcie proponowanego brzmienia art. 50 w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych spowoduje uznanie przez wielu ubezpieczonych, po zapoznaniu się z informacją, iż w przyszłości ich świadczenie emerytalne nie będzie niższe niż szacowane, na podstawie okresu, kiedy np. systematycznie wzrastały ich zarobki. Dlatego też, w opinii Rady Nadzorczej ZUS, najlepszym rozwiązaniem byłoby podawanie w informacji zarówno kwoty emerytury jaką ubezpieczony już wypracował, jak również projekcji wysokości pełnej emerytury. Uwaga ta nie została uwzględniona. Należy bowiem podkreślić, że wszystkie propozycje w zakresie zasad regulujących sposób podawania informacji o wysokości hipotetycznej emerytury z natury rzeczy obarczone są walorem niepewności. Wynika to z niepewnego charakteru wszelkich prognoz, w tym również prognoz dotyczących wysokości emerytury. Dlatego też koniecznym było wybranie w tym zakresie jednego z zaproponowanych rozwiązań. Przyjęcie propozycji Rady Nadzorczej ZUS, sprowadzającej się do zwiększania ilości informacji, które miałyby być podawane ubezpieczonym (o różne warianty podawania wysokości emerytury) spowodowałoby niepotrzebne zmniejszenie czytelności informacji o wysokości hipotetycznej emerytury.

Pozostałe resorty oraz organizacje związkowe nie zgłosiły uwag do projektu ustawy.

**URZĄD
KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ**

**KOMITETU INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ
SEKRETARZ STANU**

Mikołaj Dowgielewicz

Min.MD/204 /08/DP/as

Warszawa, dnia 4 lutego 2008 r.

**Pan
Maciej Berek
Sekretarz Rady Ministrów**

Opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw wyrażona na podstawie art. 9 pkt 3 w związku z art. 2 ust. 1 pkt 2 i ust. 2 pkt 2a ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494, z późn. zm.) przez Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej Mikołaja Dowgielewicza

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-15-08) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Projektowana regulacja jest zgodna z prawem Unii Europejskiej.

Z poważaniem,

Do uprzejmej wiadomości:

Pani Jolanta Fedak
Minister Pracy i Polityki Społecznej